

Despre evreii din Râmnicu Vâlcea

*Dan-Mihai Moroianu**

* Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea, Râmnicu Vâlcea, România, e-mail: mihaimoroianu5@yahoo.com.

Abstract: *About the Jews from Râmnicu Vâlcea.* The ethnic minorities who have lived on the Romanian territory over time, have contributed together with the majority population to the formation of the cultural profile of the Romanian people. One of the most interesting was the Jewish one.

Keywords: the Jewish minority, Râmnicu Vâlcea, census, economic activities.

Minoritățile etnice care au trăit pe teritoriul României de-a lungul timpului au contribuit alături de populația majoritară la formarea profilului cultural al poporului român.

Una dintre cele mai interesante a fost cea evreiască, care a format aici adevărate insule economice și culturale; din păcate, datorită evenimentelor din țară, mulți dintre evreii din România au emigrat, numărul lor fiind azi sub 7000, lucru care face ca minoritatea evreiască să fie azi una pe cale de dispariție.

Deși evreii au apărut pe teritoriul Țărilor Române încă din secolul al XIV-lea, ei se organizează în comunități începând din secolul al XVI-lea; aceștia se refugiaseră din Ucraina în urma pogromurilor de aici organizate de Bogdan Hmelnițki¹. Domnia a acceptat ca aceștia să se așeze la noi, să-și practice credințele religioase, să-și organizeze tribunalele rabinice și a acordat o serie de facilități fiscale unor persoane din comunități; ajutorul dat nu era unul dezinteresat, evreii fiind plătitori de taxe și impozite, care intrau în visteria țării. Aceste migrații au continuat și în secolele următoare, astfel încât în secolul al XIX-lea, în Valahia, după spusele lui Francois Recordon, secretarul domnitorului Ioan Cargea (1812-1818), aveam un număr de aproximativ 6000, fiind concentrați în București, Craiova și Ploiești².

¹ Giurescu 1946, p. 409.

² Lyă 2002, p. 454, *apud* Ioanid 2019, p. 19.

Majoritatea acestora erau: tinichigii, sticlari, croitori, cizmari, bijutieri, legători de cărți, zarafi³.

Din păcate, privilegiile acordate de Domnie, precum și faptul că evreii erau mai pricepuți în meșteșugurile lor decât unii autohtoni, au determinat din partea acestora din urmă invidii, care amplificându-se au dus la incidente antisemite. Din păcate, în secolul al XX-lea, între 1940-1944, antisemitismul a devenit politică de stat în România, fapt ce a adus numeroase deservicii țării noastre.

Comunitatea din Râmnicu Vâlcea era una mică: în urma unui recensământ local efectuat de Primăria orașului Rm Vâlcea în 1886, aflăm că orașul avea un număr de 3629 locuitori dintre care 94 erau israeliți⁴; peste trei ani, pe Bulevardul Tudor Vladimirescu 35 se va ridica și o sinagogă de rit ortodox având 103 locuri pentru bărbați și 85 pentru femei⁵.

Treisprezece ani mai târziu, după recensământul general din 1899, existau în România 269014 locuitori de confesiune mozaică⁶. În județul Vâlcea, situația mozaicilor era următoarea: Rm. Vâlcea - 139 bărbați și 105 femei; Ocnele Mari - un bărbat; Drăgășani - 16 bărbați și 6 femei⁷.

Activitățile economice ale evreilor din Rm Vâlcea au fost la începuturile lor puține; aveau mici ateliere, ai căror patroni erau, unde fabricau produsele pe care le și vindeau. Amintim pe: Isac Kohn patron de cizmărie, în anul 1859, pe strada Știrbei Vodă; David Feiman patron de atelier de pălării, în 1869, pe strada Dorobanților; Iosef Reisman, patron de cizmărie, în anul 1878, pe strada Dorobanților; S.E. Rabinovits, patron de croitorie, în anul 1880, pe strada Dorobanților; Adolf Hirsch, patron de croitorie, în anul 1880, pe strada Știrbei Vodă⁸. În anii 1886 și 1889 apar în Râmnicu Vâlcea atelierele modistelor Rebeca Hirsch și Ernestina Fusman. Amândouă își aveau atelierele pe strada Dorobanților; în 1894, pe aceeași stradă, este menționat și atelierul de mecanic auto al lui Iosif Panter⁹.

La începutul secolului al XX-lea, evreii din Râmnicu Vâlcea încep să-și deschidă afaceri la strada principală. Găsim astfel o serie

³ Lya 2002, p. 454, *apud* Ioanid 2019, p. 19.

⁴ DJVAN, *Fond Primăria orașului Rm Vâlcea*, Dos. 10/1886, fila 118.

⁵ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Rm Vâlcea*, Dos. 6/1941-1942, fila 124.

⁶ Scurtu et al. 2002, p. 327.

⁷ DJVAN, *Fond Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, Dos. 3/1900, fila 20.

⁸ Gherghina 2006, p. 74.

⁹ Gherghina 2006, p. 75.

de firme în spații închiriate pe Calea lui Traian: în anul 1903, la nr. 54, era firma de manufactură și mărunțișuri a lui Avram S. Taubman; în 1904, la numărul 61, în casa lui Mihail Mateescu, era firma lui Adolf Rubinstein de făină și cereale¹⁰; în anul 1909 la numărul 78, în casa lui C. Oromolu, era firma lui Idel Abraham de haine de gata¹¹.

În perioada interbelică, cel mai importantă firmă de "comerț, manufactură și hainărie" a fost cea a lui A.S. Taubman, din strada Traian de la nr. 124. Aceasta a funcționat în perioada 1921-1940 cu emblema "La hora țărănească"; în 1931 acesta își extinde afacerea, deschizându-și firma socială "Avram S. Taubman & Comp" și cu un capital social de 1200000 lei și, împreună cu Moritz Lobel, Ilie Adler, Isidor Șaraga și Mayer Simovici, firma a funcționat până în 1940¹².

Un alt negustor evreu important din Râmnicul interbelic a fost Moritz Lobel. Acesta și-a început activitatea în 1929, fabricând și vânzând pungi într-un atelier pe strada Călărași la nr. 82; după doi ani își completează activitatea prin comerț cu fructe, având firma "Exporturi de nuci și fructe românești selecționate" pe strada Calea lui Traian 124¹³.

Profitând de mediul propice pentru comerț, alți negustori evrei vin în Râmnicu Vâlcea și își deschid firme: Elias Taubman, născut la București, își deschide depozitul de zahăr și bumbac "La Lazăr", situat pe strada Traian 133¹⁴, Silvia Sami Stern, născută la Râmnicu Sărat, își deschide magazinul de haine de gata, manufactură, mărunțișuri "La Hainăria Praga" din strada Halei¹⁵, Samuel Fritz, născut la Curtea de Argeș, avea un atelier de tinichigerie pe strada Traian 110, Naftali C. Herscovici, născut la Tg. Neamț, vindea produse chimice, vopsele, coloniale și geamuri în firma "Vopselăria Cerbului", pe strada Traian 111, Moritz Erdtracht, născut la Galați, vindea parfumuri, articole de toaletă și bazar în firma "Parfumeria Universală" din strada Halei¹⁶.

În 1938, în urma recensământului general, în județul Vâlcea existau 385 mozaici, dintre care 258 în mediul urban și 127 în mediul rural distribuiți astfel:

1. Cei din mediul urban:

¹⁰ Gherghina 2006, p. 80.

¹¹ Gherghina 2006, p. 82.

¹² Gherghina 2006, p. 137.

¹³ Gherghina 2006, p. 121.

¹⁴ Gherghina 2006, p. 144.

¹⁵ Gherghina 2006, p. 146.

¹⁶ Gherghina 2006, p. 147.

- a. Rm Vâlcea-184, la Băile Govora-1, Călimănești-2, Drăgășani-69, Ocnele Mari-2¹⁷;
- 2. Cei din mediul rural:
 - a. 117 în plasa Cozia: 97 la Brezoi, 1 la Căineni, 16 la Dobriceni, 2 la Hotarele¹⁸;
 - b. 4 în plasa Drăgășani: în comuna Verdea¹⁹;
 - c. 4 în plasa Horezu: în comuna Mădulari-Cerțișoara²⁰;
 - d. 4 în plasa Zătreni: 3 în comuna Sinești și 1 în comuna Zătrenii de Sus²¹.

Anul 1940 este unul dintre cei mai grei din istoria României: pe plan extern pierde o serie de teritorii, iar pe plan intern, la putere în locul regelui Carol al II-lea vine generalul Ion Antonescu. Acesta a guvernat o vreme țara împreună cu Garda de Fier, iar din 1941 până în 1944 singur; în ambele perioade, evreii au suferit teribil de pe urma politicii antisemite duse de acesta și de guvernele sale.

Împotriva evreilor de pe teritoriul României s-au luat emis o serie de Decrete-legi care aproape au dus la distrugerea acestora; amintim dintre acestea câteva: D-l 3294 din 3 Octombrie 1940 privind interzicerea arendării farmaciilor evreilor, D-l 3347 din 5 octombrie 1940 privind trecerea proprietăților rurale evreiești în patrimoniul Statului, completat de D-l 3810 din 17 Noiembrie 1940 care se referea la păduri, mori de orice fel, fabrici agricole de spirt, industrii forestiere, stocuri de cereale etc., D-l 3825 din 16 Noiembrie 1940 privind "românizarea" personalului din întreprinderi, D-l 3968 din 4 Decembrie 1940 privind exproprierea vaselor și plutitoarelor maritime și fluviale aparținând evreilor și societăților evreiești, D-l 3984 din 5 Decembrie 1940 privitor la munca obligatorie, D-l 842 din 28 Martie 1941 prevedea trecerea imobilelor urbane evreiești în patrimoniul Statului etc.

În anul 1940, în Râmnicu Vâlcea existau 187 de evrei, iar comerțul deținut de aceștia a primit lovituri puternice; unii dintre negustori au fost siliți să-și cedeze prăvăliile oamenilor desemnați de legionari, fiind obligați să solicite și radierea firmelor, iar unii dintre ei au părăsit orașul plecând în alte localități: Maier Simovici, D-rele Valdman, Bercu Wolf, Haim Valdman, Naftail Herșcovici, Dr. Haim

¹⁷ Manuilă 1939, p. 496.

¹⁸ Manuilă 1939, p. 498.

¹⁹ Manuilă 1939, p. 500.

²⁰ Manuilă 1939, p. 502.

²¹ Manuilă 1939, p. 504.

Abramovici, Isidor Abramovici, Iancu Schachter (**la București**), Bernat Solomon, Isac Smilovici (**la Iași**), Iosif Koch- Sică (**la Craiova**), Samoil Cziment (**la Sibiu**)²².

Din păcate, Decretul lege privind românizarea a transformnat în șomeri și pe evreii din Râmnicu Vâlcea care lucrau la diverse întreprinderi românești, dintre aceștia amintim pe: Taubman Lazăr, Schwitzer Abraham, Saraga Isidor²³, care erau membrii în Comitetul Sinagogii și Sami Stern Solomon, Edelstein Mendel, Adler Ilie, Segal Sami, Salzberg Israil și Isidor Solomon, membrii în Comitetul Comunității²⁴.

La începutul lunii Iunie a anului 1941, este spartă și vandalizată sinagoga din Râmnicu Vâlcea. Din declarația lui Moritz Lobel, la acea vreme președinte al Comunității evreești din localitate, din clădire fuseseră furate obiecte de cult, registrele și scriptele sinagogii ce se găseau acolo, iar clădirea suferise stricăciuni a căror reparație costa 20000 lei. Din acest motiv Comunitatea Evrească din Râmnicu Vâlcea s-a constituit parte civilă, cerând 257000 lei despăgubiri²⁵. Din păcate, Judecătoria Mixtă Rm. Vâlcea i-a achitat pe inculpații Zicheli Mihai din comuna Topa-Târnava Mare, Topologeanu Eleodor din Ocnele Mari, Mazilu Ilie din Scornicești Olt și Pascu Emilian din comuna Izvorul, județul Olt, toți elevi la Seminarul Rm. Vâlcea²⁶.

Evreii români au fost obligați să subscrie la Împrumutul Reîntregirii 1941, care consta în cumpărarea de obligațiuni emise de statul român. Cei care trebuiau să subscrie prin comunități erau:

persoane fizice: cei care au ambii părinți evrei sau numai unul, fără distincție dacă ei sau părinții lor sunt sau nu botezați în altă religie decât cea mozaică sau dacă sunt sau nu cetățeni români sau dacă domiciliază sau nu în cuprinsul Țării, cei care au părăsit religia mozaică declarându-se atei, femeile căsătorite cu români etnici, creștini sau arieni, fie că sunt sau nu creștinate;

societățile și salarii lor: civile sau comerciale în nume colectiv sau în comandită simplă, în care unul dintre asociați este

²² DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 5/1941, fila 65.

²³ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 6/1941-1942, fila 124.

²⁴ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 6/1941-1942, fila 126.

²⁵ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 7/1941-1944, fila 2.

²⁶ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 7/1941-1944, fila 5.

evreu și cele anonime sau în comandită pe acțiuni, în care 40% din capital aparține evreilor, societățile care au avut comisar de românizare, dar nu au fost românizate, asociațiile evreiești, persoane juridice de drept privat sau public precum și fundațiile înființate de evrei, salariații de orice fel ai întreprinderilor evreiești, asociaților și fundațiilor evreiești²⁷.

De menționat este faptul că evreii au subscris și au plătit până la 20 mai 1942 suma de 1.994.209.141 lei, iar din Râmnicu Vâlcea au subscris și plătit 50 dintre evreii de aici suma de 1435000 lei²⁸.

Evreii între 18 și 50 de ani trebuiau să presteze munca obligatorie, cei din Râmnicu Vâlcea și Drăgășani aflați la dispoziția Cercului Teritorial au fost următorii:

Din Rm. Vâlcea: Abramovici Isac-Ion, Adler Marcu, Bauer Andrei, Basch Mano, Basch Nusen, Bleichman Wolff-Lupu, Bleichman Iancu, Edelstein Mendel, Friedman Zalel, Gassner Isac, Himler Iacob, Himler Elias, Korn David, Kohn Rudolf Rejo, Kleinberg Michael, Lazarovici Marcel, Marcu Iancu, Maierovici Armin, Maierovici Isac, Maierovici Benjamin, Marcovici Hirși, Neuman Iacob, Salzberger Israel, Segal Samoil, Salner Simon, Salner Idel, Salner Gusti, Salner Solomon, Simion Aron, Schnitzer Iulius, Stettner Avram, Vilner Sulim, Sor Hugo Gigi, Gross Desideriu, iar din **Drăgășani:** Cogan Marcel, Rintzler Pincu²⁹.

Cea care apăra pe cât se putea interesele evreilor români era FUCE (Federația Uniunilor de Comunități Evreiești), condusă de Wilhelm Filderman. Activitatea FUCE în frunte cu Filderman nu era pe placul autorităților antonesciene și nici al Consilierului german pentru probleme evreiești în România, Gustav Richter; astfel, la 17 decembrie 1941, prin Decretul-lege nr.3415 care avea articol unic, s-a decis: desființarea Federația Uniunii de Comunități Evreiești din Țară și înlocuirea ei cu Centrala Evreilor din România, singura autorizată să reprezinte interesele colectivității evreiești³⁰; președinte al Centralei a fost numit H. Streitman, el a fost înlocuit cu dr. N. Gingold, în decembrie 1942, care până atunci funcționase ca secretar general.

În fiecare oraș reședință de județ se instituie un organ de reprezentare locală a Centralei Evreilor din România. Organele de

²⁷ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 5/1941, fila 78-83.

²⁸ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 5/1941, fila 37.

²⁹ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos 15/1942, fila 2.

³⁰ Hamangiu 1941, p. 2550.

reprezentare locale poartă denumirea de Oficii județene ale Centralei Evreilor din România; atribuțiunile acestor oficii județene sunt aceleași ca ale Centralei, mărginindu-și însă activitatea numai pe cuprinsul județului respectiv. Oficiile județene execută toate însărcinările primite de la Centralei Evreilor din România³¹.

Deasupra conducerii Centralei se afla Împuternicitul Guvernului pentru Reglementarea Regimului Evreilor și anume Radu Lecca, acesta funcționând pe acest post din 17 decembrie 1941, până în 1943, când s-a înființat Comisariatul General pentru Probleme Evreești de pe lângă Subsecretariatul de Stat al Muncii.

Comitetul Comunității Evreilor din Rm. Vâlcea era alcătuit din:

- 1) Președinte de onoare - A.S. Traubman Lazăr;
- 2) Președinte activ - Stern Solomon- Sami;
- 3) Secretar general - Edelstein Mendel- Matei;
- 4) Șeful Secției Asigurării Sociale - Adler Ilie;
- 5) Șeful Secției Financiare - Schnitzer Abraham;
- 6) Șeful Secției Cultului - Saltzberger Israel;
- 7) Șeful Secției Școlilor - Halberg Aron;
- 8) Șeful Secției Statisticii și Hevra-Kadisha - Segal Samoil;
- 9) Comisia de Cenzori - Solomon Isac³².

Oficiul județean Vâlcea al CER avea sediul pe B-dul Tudor Vladimirescu 56, președinte era Moritz Lobel, secretar general Haim Fritz, casier și dactilograf Halberg Aron³³.

La 30 Iunie 1941, toate legiunile de jandarmi din țară primesc circulara cu numărul 1077C de la Ministrul de Interne, colonelul N. Pătruțoiu, prin care li se ordona ca să evacueze toți evreii "din comunele rurale și stațiunile climatice"³⁴; astfel că, la populația evreiască deja existentă în Râmnicu Vâlcea s-a adăugat și cea evacuată din: Drăgășani, Brezoi, Olănești și Jiblea. Drept consecință, sunt introduse cartele de alimente care erau individuale, costau 20 lei bucata și se achiziționau de la Primăria orașului; în plus, fiecare bărbat între 21 și 60 de ani era obligat la plata prestației către comună în valoare de 750 lei, sumă ce se achita la ridicarea cartelelor; cei care nu

³¹ Hamangiu 1942, p. 272.

³² DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 6/1941-1942, fila 60.

³³ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 8/1942, fila 51.

³⁴ DJVAN, *Fond Legiunea de Jandarmi Vâlcea*, Dos. 27/1941, fila 173.

aveau bani, puteau să achite prin zile de lucru, evident în afara zilelor prestate la munca de folos obștesc³⁵.

La 1 Noiembrie 1942, situația evreilor din Râmnicu Vâlcea era următoarea:

- Populația locală: 37 familii cu 94 de suflete;
- Evacuați: din Drăgășani - 15 familii cu 33 suflete, din Brezoi - 9 familii cu 50 de suflete, din Jiblea - o familie cu două suflete. În total 37 familii cu 89 suflete.

Total general: 74 familii cu 183 suflete³⁶.

Din păcate, existau evrei, atât localnici, cât și evacuați, care erau săraci și trebuiau întreținuți; 12 erau localnici, 15 evacuați și pentru a putea fi ospătați se deschide o cantină care funcționa cu bani obținuți prin donații de la evreii localnici, de la evacuați, cât și de la CER; suma dată de Centrală era în medie de 22000 lei lunar³⁷.

Deși evreii din Râmnicu Vâlcea aveau o viață strâmtorată, unii dintre ei găsesc totuși resursele necesare să doneze bani pentru coreligionarii lor care se aflau în Transnistria, cu ocazia sărbătorilor anului 1942³⁸:

Tabloul Nominal

al enoriașilor care au donat pentru Transnistria de sărbători 1942

Nr.crt	Numele și prenumele	Suma (donația)
1	Adler Ilie	100 lei
2	Basch Nusen	450 lei
3	Dolberg Marcus	100 lei
4	Fritz Iancu	150 lei
5	Fritz Haim	350 lei
6	Feiman Heinerich	100 lei
7	Halberg Aron	150 lei
8	Himler Bernard	250 lei
9	Kleinberg Herman	250 lei
10	Lobel Moritz	1000 lei
11	Merdler Samoil	600 lei

³⁵ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 6/1941-1942, fila 67.

³⁶ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 8/1942, fila 83.

³⁷ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 8/1942, fila 83.

³⁸ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 13/1942, fila 39.

12	Merdler Isidor	3000 lei
13	Pietraru Walhan	150 lei
14	Rosenthal Iosif	600 lei
15	Saraga Strul	350 lei
16	Segal Samoil	250 lei
17	Stettner Iosif	250 lei
18	Stern Solomon	600 lei
19	Solomon Isac	250 lei
20	Sabo Lupu	2250 lei
21	Schor Alexandru	250 lei
22	Saltzberg Israil	150 lei
23	Schnitzer Abraham	250 lei
24	Taubman Lazăr	250 lei
25	Wilner Schulam	250 lei
26	Lazarovici Marcu	100 lei
27	Korn David	150 lei
28	Inginer Guttman	100 lei
29	Schulman Moses	50 lei
30	Himler Elias	50 lei
31	Friedman Zaller	50 lei
	Sumă totală	12850 lei

Iată care era situația evreilor din Râmnicu Vâlcea la 28 Octombrie 1942:

- Existau în oraș 187 de evrei³⁹;
- Plecaseră până la acea dată din oraș un număr de 67 de evrei: 46 la București, 3 la Sibiu, 4 la Craiova, 5 la Alba Iulia, 4 la Iași, 3 la Bârlad, 1 la Slatina și 1 la Arad⁴⁰;
- Există un evreu de naționalitate americană: Glickman Nathan⁴¹;
- Existau 2 evrei botezați: Abramovici Isac- Ion și Simion Aron⁴²;
- Existau 4 evrei căsătoriți cu creștine: Abramovici Isac-Ion, Simion Aron, Kleinberg Herman, Halberg Aron⁴³.

La 11 mai 1943, Împuternicitul Guvernului pentru Reglementarea Regimului Evreilor din România, Radu Lecca, îi transmite președintelui C.E.R, N.Gingol, că evreii din România trebuie să contribuie la eforturile financiare de război ale țării cu o contribuție în

³⁹ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 16/1942, fila 13-22.

⁴⁰ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 16/1942, fila 23.

⁴¹ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 16/1942, fila 25.

⁴² DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 16/1942, fila 26.

⁴³ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 16/1942, fila 27.

valoare de 4 miliarde de lei. Această contribuție se plătea în două rate: prima era contribuția pe anul 1942, în valoare de 2 miliarde și trebuia plătită până la 12 Iunie 1943, iar a doua, cea pe anul 1943, trebuia plătită până la 12 August 1943. Cei care nu plăteau la timp impunerile, erau deportați în Transnistria, averea fiindu-le confiscată în folosul statului⁴⁴.

Contribuția evreilor din cadrul Oficiului județean Vâlcea era de 500000 lei plătibili în două tranșe⁴⁵; pentru aceasta, s-a organizat o comisie formată din:

- Moritz Lobel (Președintele Oficiului județean Vâlcea) - Președinte;
- Cogan Benedict (Președintele Comunității evreilor din Drăgășani) - Membru;
- Kleinber Herman (din partea contribuabililor) – Membru;
- Fritz I. Haim (Secretar general al Oficiului Județean Vâlcea) - Secretar.⁴⁶

Evreii impuși în cadrul Oficiului județean Vâlcea au fost din Râmnicu Vâlcea, Drăgășani, Brezoi și Călinești:⁴⁷

- Iosef Rosenthal, Rm. Vâlcea - lei 100000;
- Dima și Oscar Scherman, Drăgășani - lei 80000;
- Benedict Cogan, Drăgășani - lei 120000;
- Isidor Merdler, Brezoiu - lei 40000;
- Lupu Szabo-Wolf, Călinești - lei 60000;
- Gross Desideriu, Rm. Vâlcea - lei 20000;
- Hirschy H. Nicu, Drăgășani - lei 50000;
- Marcu Iancu, Rm. Vâlcea - lei 20000;
- A. S. Taubman, Rm. Vâlcea - lei 15000;
- Avram I. Fritz, Rm. Vâlcea - lei 15000;
- Ruckenstein Strul, Rm. Vâlcea - lei 10000.

Sumele erau mari și distribuite inechitabil. Spre exemplu, AS. Taubman, fost mare om de afaceri avea de plată aceeași sumă pe care o avea și Avram Fritz, care fusese patronul unui mic atelier de tinichigerie; de asemenea și Iosef Rosenthal, medic stomatolog, care avea de plătit o sumă mare era nemulțumit, deoarece plătea alte dări către stat și comunitate, iar clienții săi nu mai erau așa mulți. Cu toate

⁴⁴ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 26/1943, fila 66.

⁴⁵ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 26/1943, fila 66.

⁴⁶ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 26/1943, fila 48.

⁴⁷ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 26/1943, fila 49.

acestea, plățile s-au făcut, chiar dacă unii dintre debitori au întârziat cu plata.

De asemenea, prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 21845/943, li se interzicea evreilor să se aprovizioneze din piețele publice înainte de ora 10, tot prin acest ordin erau desființate toate hanurile evrești și sprijinite inițiativele românilor pentru crearea de hanuri și locuințe la care să tragă țăranii când veneau cu produse de vânzare în oraș⁴⁸.

Din fericire, la 23 August 1944, regele Mihai i-a arestat pe Ion și Mihai Antonescu, România ieșind astfel din alianța malefică cu Germania nazistă. La 19 decembrie 1944, era semnată legea 641 de către Regele Mihai și Lucrețiu Pătrășcanu, ministrul Justiției. La articolul 1 ea prevedea:

”Sînt și rămîn abrogate pe data publicării lor, toate măsurile legislative prin care s'au luat dispozițiuni discriminatorii privitoare la evrei. Prin efectul abrogării acestor legi, se anulează toate dispozițiunile juridice date pe baza lor de orice autorități publice, fie dispozițiuni generale, fie individuale, inclusiv cele cuprinse în hotărîri judecătorești. De asemenea se anulează toate dispozițiunile discriminatorii luate fără baza legală împotriva evreilor de către autoritățile publice”⁴⁹.

Tot în anul 1944, a fost reînființată Federația Uniunilor de Comunități Evrești; evreii din România au crezut ca toții cetățenii țării că România își va reveni și se va dezvolta în mod normal după acest cumplit război. Din păcate, România schimbase un ”prieten” cu altul mai monstruos: Uniunea Sovietică. Sub aripa sa protectoare, România va sta timp de 45 de ani, timp în care mulți dintre evreii de aici au emigrat în alte țări.

⁴⁸ DJVAN, *Fond Comunitatea Evreilor din Râmnicu Vâlcea*, Dos. 20/1942-1944, fila 71.

⁴⁹ Monitorul Oficial al României, nr. 294 din 19 decembrie 1944.

BIBLIOGRAFIE

Berindei 2009 – Dan Berindei (coord), *Istoria Românilor*, vol VII, tom I, București, 2009.

DJVAN: *Fond Comunitatea Evreilor din Rm. Vâlcea*, dos. 5/1941, 6/1941-1942, 7/1941-1944, 27/1941, 8/1942, 13/1942, 16/1942, 26/1943.

DJVAN: *Fond Legiunea de Jandarmi Vâlcea*, dos. 27/1941.

DJVAN: *Fond Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 10/1866, 3/1900.

Gherghina 2006 – Titi Mihai Gherghina, *Despre industria și comerțul râmnician, Rm. Vâlcea*, 2006.

Giurescu 1946 – Constantin C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, București, 1946.

Hamangiu 1941 – Constantin Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XXIX, partea III, București, 1941.

Hamangiu 1942 – Constantin Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XXX, partea I, București 1942.

Hamangiu 1944 – Constantin Hamangiu, *Codul general al României*, vol. XXXII, partea III, București, 1944.

Ioanid 2019 – Radu Ioanid, *Holocaustul în România*, București, 2019.

Lya 2002 – Benjamin Lya (ed), *Evreii din România în texte istoriografice*, București, 2002, *apud* Ioanid Radu, *Holocaustul în România*, București, 2019.

Manuilă 1939 – Sabin Manuilă, *Recensământul general al populației României din 29 Decembrie 1938*, vol. II, București, 1939.

Monitorul Oficial al României, nr. 294 din 19 decembrie 1944.

Scurtu et al. 2002 – Scurtu Ioan, Alexandrescu Ion, Bulei Ion, Mamina Ion, *Enciclopedia de Istorie a României*, București, 2002